

Projekt z dnia 1 czerwca 2017 r.

w wersji skierowanej do uzgodnień międzyresortowych i opiniowania

ROZPORZĄDZENIE

RADY MINISTRÓW

z dnia <data wydania aktu> r.

w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. poz. 730) zarządza się, co następuje:

§ 1. W województwie śląskim tworzy się związek metropolitalny pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”.

§ 2. Siedzibą władz związku metropolitalnego „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” są Katowice.

§ 3. Obszar i granice związku metropolitalnego „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” obejmują gminy - miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy i Zabrze, gminy o statusie miasta: Będzin, Bieruń, Czeladź, Imielin, Knurów, Łęczyny, Łaziska Górne, Mikołów, Pyskowice, Radzionków, Sławków, Tarnowskie Góry i Wojkowice oraz gminy: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowice, Kobiór, Mierzęcice, Ożarówce, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Siewierz, Sośnicowice, Świerklaniec, Wry i Zbrosławice.

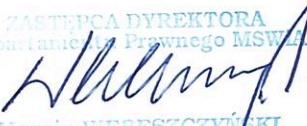
§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2017 r.

PREZES RADY MINISTRÓW

Za zgodność

pod względem prawnym,

legislacyjnym i redakcyjnym

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Prawnego MSWiA

Marcin WERESZCZYŃSKI
01.06.2017r

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (art. 4 ust. 1 pkt 1). Wydając przedmiotowe rozporządzenie Rada Ministrów powinna mieć na względzie istniejące formy współpracy gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego, powiązania funkcjonalne i zaawansowanie procesów urbanizacyjnych oraz układ osadniczy i przestrzenny uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze. W wyniku wydania przedmiotowego rozporządzenia w województwie śląskim utworzony zostanie związek metropolitalny, zostaną ustalone jego: nazwa, siedziba władz, obszar oraz granice. Zgodnie z ustawą (art. 1 ust. 2) związek metropolitalny będzie, posiadającym osobowość prawną zrzeczeniem gmin województwa śląskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 2 000 000 mieszkańców. Zadania związku nakierowane będą na rozwój społeczno-gospodarczy związku, rozwój transportu i jego koordynację oraz planowanie przestrzenne. Ustawa zakłada, że związek metropolitalny zostanie utworzony z dniem 1 lipca (art. 8 ust. 2).

Zakłada się, że powstanie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii pozwoli m.in. na:

- efektywne zarządzanie z perspektywy ponadlokalnej,
- integrację gmin i skupienie aktywności na kluczowych problemach regionu,
- stworzenie ośrodka metropolitalnego mogącego skutecznie konkurować z aglomeracjami europejskimi i stanowiącego silny ośrodek wzrostu,
- rozbudowę i pełniejsze wykorzystanie potencjału regionu wynikającego z położenia na styku europejskich korytarzy transportowych,
- synchronizację i optymalizację działań z wykorzystaniem dobrych praktyk poszczególnych gmin oraz efektu synergii,
- wsparcie rozwoju nowych gałęzi i rozwój oparty o technologie i innowacje: procesowe, organizacyjne, społeczne i technologiczne,

- całościowe zarządzanie zrównoważonym rozwojem, uwzględniające wymiar ekonomiczny, społeczno-kulturowy i ekologiczny¹,
- racjonalne planowanie przestrzenne pozwalające na optymalizację i unikanie multiplikowania funkcji,
- dynamizację procesów gospodarczych i reindustrializację regionu,
- zwiększenie nakładów na inwestycje infrastrukturalne i liniowe,
- zapewnienie ciągłości ponadlokalnych systemów przyrodniczych,
- powstrzymanie i odwrócenie niekorzystnych zjawisk demograficznych.

Przedmiotowe rozporządzenie wydawane jest na wniosek ministra właściwego do administracji publicznej. Wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji został sporządzony na podstawie wniosku Rady Miasta Katowice (art. 5 ust. 1 i 2 ustawy), który został przyjęty w formie uchwały z dnia 29 maja 2017 r. Nr XLII/799/17. We wniosku Rada Miasta Katowice określiła m.in. nazwę związku metropolitalnego, siedzibę jego władz oraz jego granice. Wniosek Rady Miasta Katowice, dotyczący utworzenia związku metropolitalnego został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewodę Śląskiego. Pozytywną opinię w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego przedstawił Sejmik Województwa Śląskiego oraz wszystkich 41 gmin mających znajdować się w granicach związku (100%). Dla skutecznego utworzenia związku metropolitalnego wymagana jest akceptacja co najmniej 70% tych gmin (art. 7 ust. 4 ustawy).

We wszystkich gminach, mających znajdować się w granicach związku metropolitalnego przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami w sprawie wejścia gminy w jego skład. Trwały one w okresie od 11 kwietnia do 11 maja 2017 r. – w każdej z gmin minimum 2 tygodnie (termin rozpoczęcia był różny: od 11 do 28 kwietnia). Formy wyrażenia opinii były zróżnicowane: listowna, mailowa, poprzez specjalne skrzynki w urzędach gmin, domach kultury, bibliotekach itp., a także w niektórych gminach elektronicznie poprzez strony internetowe albo z udziałem ankietowanych.

¹ Kuzior. A., *Aksjologia zrównoważonego rozwoju*, Belianum, Matej Bel University Press, Bańska Bystrzyca 2014, s.83.

Wyniki konsultacji z mieszkańcami szczegółowo przedstawione są w poniższym zestawieniu.

- łączna liczba osób, które wzięły udział w konsultacjach: 12 487 (100%), w tym liczba głosów ważnych: 11 799,
- łączna liczba oddanych ważnych głosów popierających („tak”): 10 907 (92%),
- łączna liczba oddanych ważnych głosów przeciwnych („nie”): 892 (8%),
- łączna liczba oddanych głosów nieważnych: 688 (6%).

Wyniki konsultacji z mieszkańcami

Miasto	Termin konsultacji	wyniki głosowania [liczby]				wyniki głosowania [%]		
		tak	nie	nieważny	razem	% tak	% nie	% nieważny
Będzin	13-27 kwietnia	320	19	21	360	94%	6%	6%
Bieruń	12-25 kwietnia	89	0	10	99	100%	0%	10%
Bobrowniki	13-26 kwietnia	110	11	8	129	91%	9%	6%
Bojszowy	28 kwietnia-11 maja	167	14	2	183	92%	8%	1%
Bytom	14-27 kwietnia	366	19	30	415	95%	5%	7%
Chełm Śląski	14-27 kwietnia	34	0	0	34	100%	0%	0%
Chorzów	12-26 kwietnia	1 165	140	45	1 350	89%	11%	3%
Czeladź	14-27 kwietnia	485	24	79	588	95%	5%	13%
Dąbrowa Górnicza	13 kwietnia - 5 maja	107	5	0	112	96%	4%	0%
Gierałtowiec	14-27 kwietnia	211	3	7	221	99%	1%	3%
Gliwice	14-27 kwietnia	694	93	16	803	88%	12%	2%
Imielin	26 kwietnia-10 maja	150	24	13	187	86%	14%	7%
Katowice	26 kwietnia - 9 maja	1 315	89	185	1 589	94%	6%	12%
Kobiór	21 kwietnia - 4 maja	273	27	13	313	91%	9%	4%
Knurów	14-27 kwietnia	109	0	4	113	100%	0%	4%
Lędziny	12-26 kwietnia	47	4	0	51	92%	8%	0%
Łaziska Górne	14-27 kwietnia	504	6	17	527	99%	1%	3%
Mierzęcice	13-26 kwietnia	99	2	0	101	98%	2%	0%
Mikołów	19 kwietnia - 3 maja	76	5	3	84	94%	6%	4%
Mysłowice	14-27 kwietnia	99	7	3	109	93%	7%	3%
Ożarówce	14-27 kwietnia	76	55	4	135	58%	42%	3%
Piekary Śląskie	26 kwietnia - 5 maja	82	5	3	90	94%	6%	3%

Miasto	Termin konsultacji	wyniki głosowania [liczby]				wyniki głosowania [%]		
		tak	nie	nieważny	razem	% tak	% nie	% nieważny
Pilchowice	21 kwietnia - 4 maja	179	3	1	183	98%	2%	1%
Psary	18 kwietnia - 5 maja	18	3	0	21	86%	14%	0%
Pyskowice	13-26 kwietnia	653	17	49	719	97%	3%	7%
Radzionków	13-27 kwietnia	348	19	10	377	95%	5%	3%
Ruda Śląska	12-26 kwietnia	343	7	18	368	98%	2%	5%
Rudziniec	13-26 kwietnia	13	6	0	19	68%	32%	0%
Siemianowice Śląskie	13-26 kwietnia	169	10	10	189	94%	6%	5%
Siewierz	19 kwietnia - 4 maja	313	7	4	324	98%	2%	1%
Sławków	13-26 kwietnia	219	6	8	233	97%	3%	3%
Sosnowiec	11-24 kwietnia	142	43	5	190	77%	23%	3%
Sośnicowice	21 kwietnia - 4 maja	67	0	8	75	100%	0%	11%
Świerklaniec	13-26 kwietnia	273	95	2	370	74%	26%	1%
Świętochłowice	14-27 kwietnia	252	0	10	262	100%	0%	4%
Tarnowskie Góry	13-24 kwietnia	345	14	29	388	96%	4%	7%
Tychy	14-27 kwietnia	409	76	48	533	84%	16%	9%
Wojkowice	21 kwietnia - 4 maja	92	19	3	114	83%	17%	3%
Wyry	28 kwietnia-11 maja	218	2	0	220	99%	1%	0%
Zabrze	13-26 kwietnia	156	7	15	178	96%	4%	8%
Zbrosławice	14-27 kwietnia	120	6	5	131	95%	5%	4%
Razem		10 907	892	688	12 487	92%	8%	6%

Przedmiotowy projekt rozporządzenia został sporządzony, na podstawie wniosku Rady Miasta Katowice z dnia 29 maja 2017 r. Poniżej przedstawiono szczegółowe uzasadnienie utworzenia związku metropolitalnego w województwie śląskim.

Nazwa związku metropolitalnego

Zgodnie z wnioskiem Rady Miasta Katowice proponuje się aby związek metropolitalny w województwie śląskim nosił nazwę Górn Śląsko-Zagłębiowska Metropolia.

Uzasadnienie dla proponowanej nazwy:

- nawiązanie do nazwy funkcjonującego od 2007 r. Górnośląskiego Związku Metropolitalnego (GZM) skupiającego 13 miast na prawach powiatu,
- odzwierciedlenie historyczno-kulturowej tożsamości obszaru objętego wnioskiem i postulatów gmin Zagłębia Dąbrowskiego.

Siedziba władz związku metropolitalnego

Zgodnie z wnioskiem Rady Miasta Katowice proponuje się aby siedzibą Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii były Katowice.

Uzasadnienie propozycji:

- jedyna gmina wymieniona w art. 1 ust. 3 ustawy, obligatoryjnie wchodząca w skład związku metropolitalnego w województwie śląskim,
- gmina wyłącznie uprawniona do wystąpienia z wnioskiem o utworzenie związku metropolitalnego, zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy,
- stolica regionu i siedziba władz województwa śląskiego,
- największe miasto związku metropolitalnego i województwa śląskiego,
- dotychczasowa siedziba Górnośląskiego Związku Metropolitalnego i Komunikacyjnego Związku Komunalnego GOP.

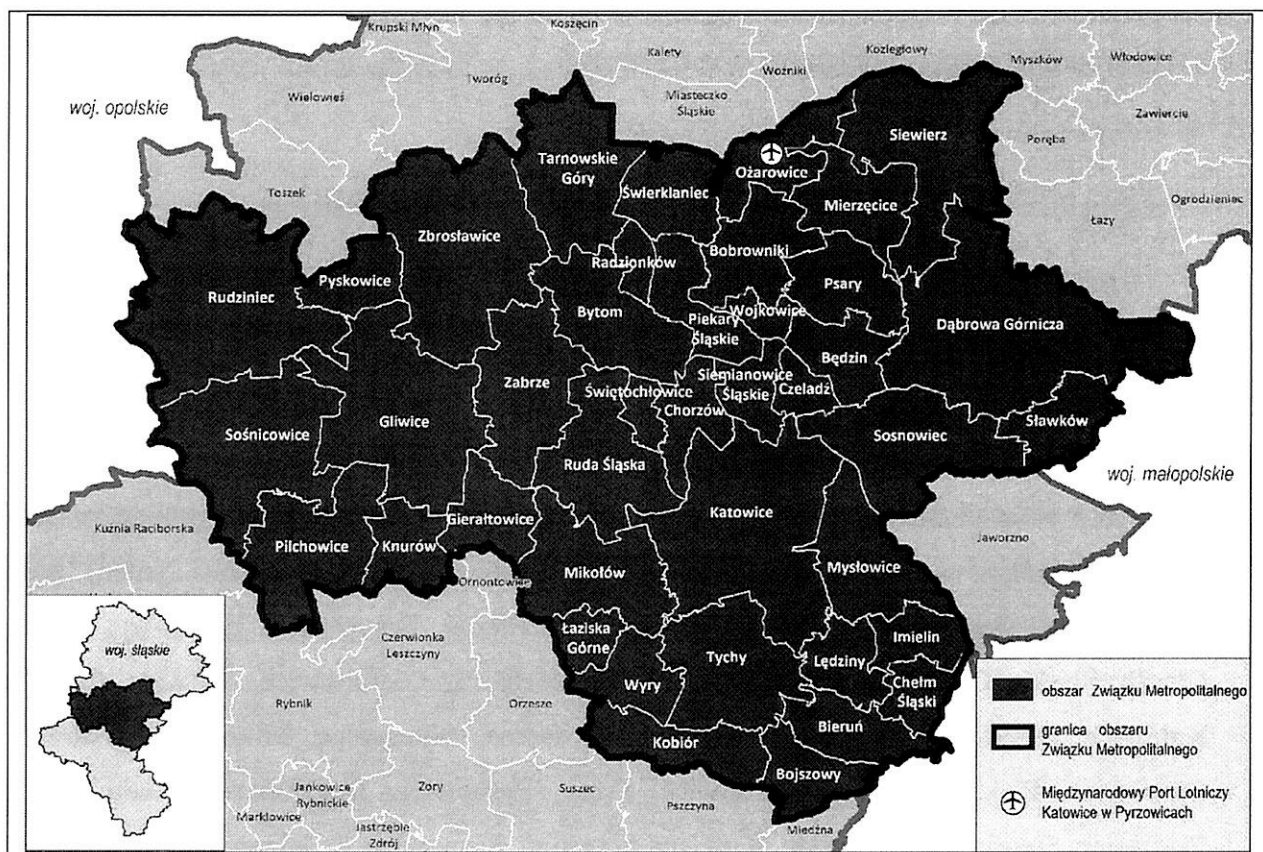
Obszar i granice związku metropolitalnego

Zgodnie z wnioskiem Rady Miasta Katowice proponuje się, aby obszar i granice związku metropolitalnego w województwie śląskim obejmowały 41 (czterdzieści jeden) gmin województwa śląskiego (Rys. 1), to jest: Będzin, Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtowiec, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Kobiór, Lędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Ożarówce, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowiec, Wiry, Zabrze, Zbrosławice.

Proponowany obszar potencjalnego związku metropolitalnego spełnia kryteria ustawowe, określone w art. 1 ust. 2 i 3 oraz art. 4 ust.1 pkt 1 ustawy, tj.:

- zamieszkuje go 2 279 560 mieszkańców² (49,9% ludności woj. śląskiego), przy średniej gęstości zaludnienia 893 osób/1 km², na powierzchni 2 553 km² (20,7% powierzchni województwa śląskiego),
- obejmuje miasto na prawach powiatu Katowice,
- układ osadniczy i przestrzenny jest spójny i stanowi odzwierciedlenie istniejących więzi społecznych, gospodarczych i kulturowych,
- cechuje się silnymi powiązaniem funkcjonalnymi, m.in.: gospodarczymi, przyrodniczymi, transportowymi i komunikacyjnymi (dojazdy do pracy, szkół, usług metropolitalnych) oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych i suburbanizacji na obszarach podmiejskich i wiejskich.

Rys. 1: Obszar związku metropolitalnego i jego granice

Źródło: Opracowanie Wnioskodawcy

² Dane GUS; stan na 30.06.2016 r.

Obszar związku obejmuje:

- 22 z 23 gmin tworzących tzw. Metropolię Górnośląską³ - zgodnie z ww. dokumentami, (gmina Jaworzno znalazła się poza granicami przyszłego związku metropolitalnego - indywidualna decyzja Prezydenta Miasta Jaworzna),
- 19 z 29 gmin obszaru funkcjonalnego Metropolii Górnośląskiej, z uwagi na znaczenie dla związku metropolitalnego, tj.:
 - ✓ 6 gmin (Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówce, Psary, Siewierz i Świerklaniec): dostęp do międzynarodowego portu lotniczego,
 - ✓ 1 gmina (Sławków): dostęp do tzw. „szerokiego toru” – powiązania transportowe o zasięgu międzynarodowym,
 - ✓ 5 gmin (Knurów, Pilchowice, Pyskowice, Rudziniec, Sośnicowice): powiązania drogowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym (autostrady A4, A1),
 - ✓ 7 gmin (Bojszowy, Chełm Śląski, Gieraltowice, Imielin, Kobiór, Lędziny, Wyry): zwiększenie spójności przestrzennej i konieczność zachowania istniejących powiązań komunikacyjnych.

W odniesieniu do organizatorów komunikacji miejskiej obszar objęty wnioskiem obejmuje:

- wszystkie 29 gmin Komunalnego Związku Komunikacyjnego GOP (KZK GOP),
- 10 z 16 gmin Miejskiego Zarządu Komunikacji (MZK) w Tychach (3 gminy: Mysłowice, Imielin i Chełm Śląski należą też do KZK GOP),
- 5 z 10 gmin z Międzygminnego Związku Komunikacji Pasażerskiej (MZKP) w Tarnowskich Górach.

Badania różnicowania struktury przestrzennej komunikacji miejskiej w tzw. konurbacji katowickiej⁴ (tj. gminy centralnej części obszaru objętego wnioskiem) potwierdzają, że cechują się one najlepiej rozwiniętą komunikacją miejską, tworząc spójną sieć transportową.

³ Obszar wyznaczony wg następujących kryteriów: kompleksy pokrycia terenu (z Bazy Danych Topograficznych) oraz powiązania gospodarczo-przestrzenne (na podstawie PIT-11), w tym dojazdy do pracy i powiązania organizacyjne przedsiębiorstw [w: *Delimitacja metropolii i aglomeracji oraz ich obszarów funkcjonalnych w województwie śląskim*, Regionalne Centrum Analiz Strategicznych, Wydział Planowania i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Woj. Śląskiego, Katowice 2012, s. 5].

⁴ Soczówka, A., *Zróżnicowanie struktury przestrzennej komunikacji miejskiej w konurbacji katowickiej*. Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Sosnowiec 2012.

Istniejące formy współpracy gmin, mających wejść w skład związku metropolitalnego

Najistotniejszymi formami współpracy międzygminnej gmin mających wejść w skład związku metropolitalnego są:

- *Górnośląski Związek Metropolitalny (GZM)*: założony w 2007 r., jako jeden z pierwszych tego typu w Polsce, obejmujący 13 gmin⁵, w tym miasto na prawach powiatu Katowice. Podstawowe obszary działalności związku to: inicjowanie działań o charakterze metropolitalnym, promocja inwestycyjna i kulturalna, polityka transportowa, w tym rowerowa, racjonalizacja kosztów funkcjonowania samorządów (np. hurtowy zakup energii), podnoszenie kompetencji pracowników samorządowych (m.in. poprzez cykliczne konferencje tematyczne, szkolenia, udział w projektach unijnych). Dorobek GZM w postaci zgromadzonego doświadczenia i kapitału ludzkiego może stanowić istotny wkład w tworzenie struktur i organizację przyszłego związku i urzędu metropolitalnego,
- *Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (KZK GOP)*: utworzony w 1991 r., obejmujący 29 gmin⁶, w tym wszystkie 41 gmin objętych wnioskiem. Jest to główny organizator komunikacji miejskiej w obszarze objętym wnioskiem. Z jego przewozów korzysta codziennie niemal milion pasażerów. Jednym z osiągnięć związku jest wprowadzenie Śląskiej Karty Usług Publicznych (ŚKUP), pełniącej funkcję biletu elektronicznego i umożliwiającej dostęp do innych usług publicznych (np. parkingowych),
- *Miejski Zarząd Komunikacji w Tychach (MZK Tychy)*: jednostka organizacyjna miasta Tychy, powołana w 1996 r. dla planowania, organizacji i zarządzania komunikacją miejską na terenie 16 gmin, w tym 10⁷ objętych wnioskiem,
- *Międzygminny Związek Komunikacji Pasażerskiej w Tarnowskich Górach (MZKP)*: związek komunalny założony w 1992 r., planujący i koordynujący zadania przewozowe na terenie 10 gmin, w tym 5⁸ objętych wnioskiem,
- *Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego*: stowarzyszenie utworzone w 2013 r., zrzeszające 73 gminy, w tym wszystkie 41 gmin

⁵ Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze;

⁶ Bytom, Bobrowniki, Będzin, Chelń Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtów, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Łęziny, Mysłowice, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudzinek, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sońcowa, Świętochłowice, Wojkowice, Zabrze;

⁷ Bieruń, Bojszowy, Chelń Śląski, Imielin, Kobiór, Łęziny, Łaziska Górne, Mikołów, Tychy, Wryy;

⁸ Mierzęcice, Ożarów, Świerklanice, Tarnowskie Góry, Zbroslawice;

objętych wnioskiem. Pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,

- *Śląski Związek Gmin i Powiatów*: stowarzyszenie utworzone w 2001 r., zrzeszające 114 gmin woj. śląskiego, w tym 39⁹ z 41 gmin objętych wnioskiem. Celem Związku jest podtrzymywanie i rozwijanie więzi społeczno-kulturowych oraz integrowanie na płaszczyźnie regionalnej gmin i powiatów,
- *Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A.*: spółka akcyjna utworzona w 1991 r., której akcjonariuszami są m.in. wszystkie 41 gmin objętych wnioskiem¹⁰; zarządza m.in. Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice w Pyrzowicach.

Powiązania funkcjonalno-przestrzenne

Obszar objęty wnioskiem charakteryzuje się silnymi powiązaniem funkcjonalno-przestrzennymi związanymi z: rynkiem pracy, biznesem, finansami, edukacją, funkcjami kontrolno-decyzyjnymi, usługami konsumpcyjnymi (jak: handlowe, zdrowotne, kulturalno-rozrywkowe) oraz silnie rozbudowanymi sieciami infrastruktury technicznej i wspólnymi obiektami komunalnymi (jak: oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, ciepłociągi).

Funkcje wyższego rzędu o cechach metropolitalnych to m.in.:

- urzędy i delegatury jednostek rządowych, samorządowych, instytutów badawczych naukowych (*m.in.: Ministerstwo Rozwoju Wydział Współpracy Transnarodowej i Międzyregionalnej, Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski, Wyższy Urząd Górniczy, Główny Instytut Górniczy, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB – Ośrodek Technicznej Kontroli Zapór, Państwowy Instytut Geologiczny PIB, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska, Górnośląski Park Przemysłowy, Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla, Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska – Zabrze*);
- siedziby, filie i przedstawicielstwa korporacji krajowych (*m.in.: Tauron Polska Energia, Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o., Grupa Famur, Grupa Kapitałowa Kopex*) oraz międzynarodowych: z USA, Kanady, Indii, Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Holandii,

⁹ Będzin, Bieruń, Bojszowy, Bytom, Chelm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gieraltowice, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Ożarówce, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wiry, Zabrze, Zbroslawice;

¹⁰ największą liczbę udziałów posiadają: Katowice, Bytom, Zabrze, Tarnowskie Góry, Bieruń, Świętochłowice, Mysłowice, Ożarówce, Siewierz, Wojkowice, Czeladź, Świerklaniec, Mierzęcice;

Szwecji, Finlandii – razem 62 centra usług różnego typu (m.in. *Unilever, IBM, PwC Service Delivery Center, Deloitte, Arcelor Mittal, ING Bank Śląski SA*);

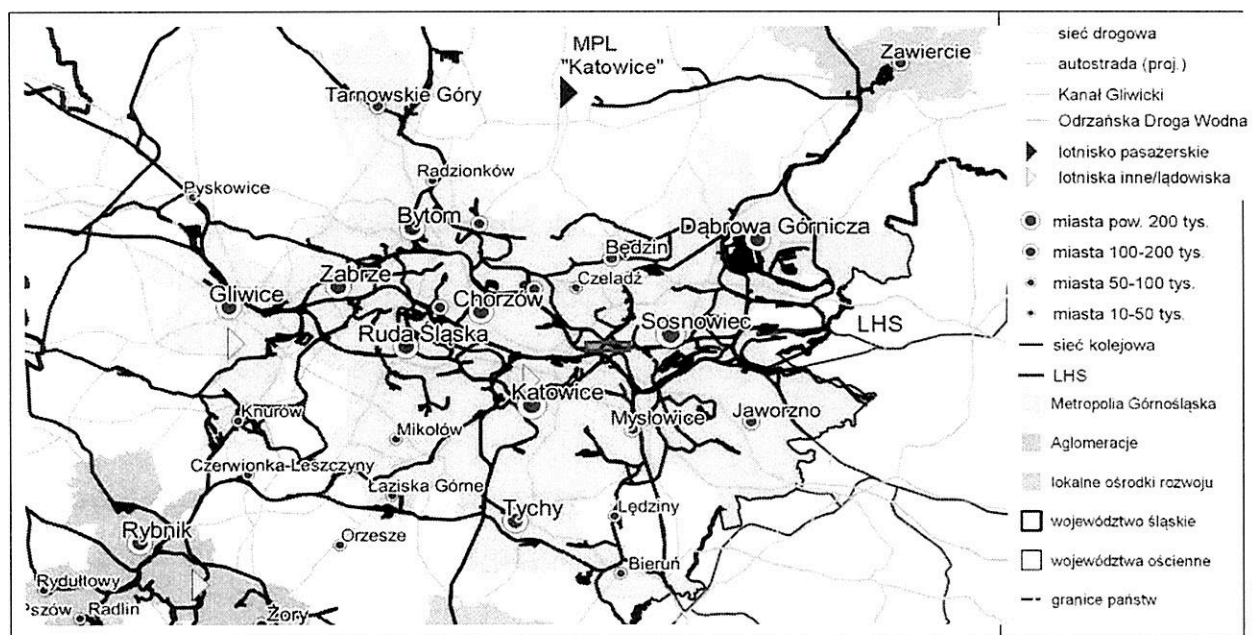
- uczelnie wyższe publiczne i prywatne (m.in.: *Uniwersytet Śląski, Śląski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Ekonomiczny, Akademia Wychowania Fizycznego, Akademia Sztuk Pięknych - Katowice, Politechnika Śląska - Gliwice, Wyższa Szkoła Biznesu - Dąbrowa Górnicza, Wyższa Szkoła Humanitas – Sosnowiec, Wyższa Szkoła Bankowa - Chorzów*),
- obiekty kongresowe i sportowe (m.in. *Hala Widowiskowo-Sportowa „Spodek”, Międzynarodowe Centrum Kongresowe - Katowice, Centrum Targowo-Wystawiennicze EXPO – SILESIA - Sosnowiec, Stadion Śląski - Chorzów, Zabrze Arena, Hala Gliwice – Gliwice, stadiony i lodowiska w Tychach i w Sosnowcu*),
- atrakcje turystyczne, 27 z 42 obiektów na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego (m.in.: *Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego GUIDO – Zabrze, Sztolnia Czarnego Pstrąga i Zabytkowa Kopalnia Srebra – Tarnowskie Góry, zabytkowe osiedla i kolonie robotnicze: Nikiszowiec i Giszowiec – Katowice, Ficus i Kaufhaus – Ruda Śląska, Piaski – Czeladź*),
- teatry, muzea, obiekty kultury o randze ponadregionalnej (m.in.: *Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia - NOSPR, Muzeum Śląskie, Śląski Teatr Lalki i Aktora „Ateneum”, Teatr im. St. Wyspiańskiego – Katowice, Opera Śląska i Teatr Tańca i Ruchu Rozbark – Bytom, Gliwicki Teatr Miejski w Gliwicach, Dom Muzyki i Tańca – Zabrze, Teatr Rozrywki – Chorzów, Teatr Zagłębia – Sosnowiec, Pałac Kultury Zagłębia – Dąbrowa Górnicza, Teatr Dzieci Zagłębia w Będzinie*),
- rozwinięte wysokospecjalistyczne usługi medyczne (m.in.: *Śląskie Centrum Chorób Serca – Zabrze, Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca – m.in. Katowice, Tychy, Dąbrowa Górnicza, Centrum Leczenia Oparzeń - Siemianowice Śląskie, Wojewódzki Szpital Chirurgii Urazowej - Piekary Śląskie, Centrum Onkologii - Gliwice*).

Powiązania transportowe, w tym o charakterze międzynarodowym (Rys. 2) to m.in.:

- Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (w gminie Ozarówce): czwarty w kraju pod względem liczby odprawianych pasażerów,
- element sieci głównych korytarzy transportowych, wpisujących się w Transeuropejską Sieć Transportu (TEN-T), czyli sieć transportu drogowego, kolejowego, powietrznego i wodnego stanowiącą podstawowy system komunikacyjny Unii Europejskiej i kraju,

- drogi międzynarodowe (drogi E-40, E-75), krajowe (np. węzeł autostrad A1 i A4, droga S1) oraz ponadlokalne pomiędzy gminami (np. Drogowa Trasa Średnicowa o kierunku wschód-zachód),
- węzeł tras kolejowych należących do transeuropejskiej sieci transportowej (E 30 / C-E 30 z E 65 / C-E 65),
- końcowy odcinek Linii Hutniczej Szerokotorowej (LHS), która poprzez ukraiński system kolejowy posiada bezpośredni dostęp do Kolei Transsyberyjskich (możliwość połączenia z kolejowym systemem Rosji i stworzenia paneuropejskiego korytarza transportu lądowego Europa – Azja),
- intermodalne terminale kontenerowe w: Gliwicach, Dąbrowie Górniczej i Sławkowie,
- jedna z największych w Europie międzymiastowych sieci tramwajowych (w 13 gminach),
- droga wodna: Kanał Gliwicki wraz z portem (element Odrzańskiej Drogi Wodnej).

Rys. 2: Główne elementy układu transportowego na obszarze objętym wnioskiem

Źródło: Plan rozwoju kolei w woj. śląskim - dokument wdrożeniowy do Strategii Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, 2015 r. (załącznik nr 1 do Uchwały nr 2323/80/V/2015 Zarządu Woj. Śląskiego), s. 9.

Walory i powiązania przyrodnicze:

- występują tu zarówno tereny silnie przeobrażone działalnością człowieka, jak i zbliżone do naturalnych. Część z nich objęta jest różnymi formami ochrony przyrody¹¹ (5 obszarów ochrony siedlisk Natura 2000, 3 obszary chronionego krajobrazu, 4 rezerwy przyrody). Obszary te, zgodnie z koncepcją Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych¹² tworzą korytarz spójności obszarów chronionych, zapewniający ciągłość ponadlokalnego systemu przyrodniczego; jest ona zachowana również dzięki istniejącej sieci korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej,
- przeciwdziałają fragmentacji ekosystemów, umożliwiają migrację, rozprzestrzenianie się i wymianę genetyczną wśród gatunków roślin i zwierząt. Gwarantuje to warunki niezbędne dla zachowania ciągłości struktur oraz wielkoprzestrzennych, ponadlokalnych powiązań przyrodniczych.

Zaawansowanie procesów urbanizacji

Obszar objęty wnioskiem to najbardziej zurbanizowana i uprzemysłowiona część województwa śląskiego, a także jeden z bardziej rozwiniętych gospodarczo obszarów w Polsce. Cechuje się spójnością terytorialną i zwartą strukturą osadniczą, w której zachodzą wzajemne, wielokierunkowe powiązania. Ponadto, obszar ten podlega dalszym dynamicznym procesom urbanizacji i metropolizacji, polegającym m.in. na:

- przekształcaniu przestrzeni w kierunku układów wielkomiejskich,
- powstawaniu nowoczesnych przestrzeni o charakterze metropolitalnym,
- wzmacnianiu relacji społeczno-gospodarczych z innymi aglomeracjami i metropoliami w kraju i za granicą,
- suburbanizacji, powodując częściowe zacieranie się tradycyjnego podziału struktury osadniczej na miasto i wieś, pogłębiając zanik granic między poszczególnymi gminami i intensyfikując rozwój terenów mieszkaniowych,
- rozproszonym występowaniu terenów inwestycyjnych o różnym przeznaczeniu, w tym funkcjonowaniu trzech (z czterech) podstref Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej: gliwickiej, tyskiej, sosnowiecko-dąbrowskiej.

¹¹ <http://katowice.rdos.gov.pl/slaskie-w-liczbach>, [dostęp: 10.04.2017].

¹² *Dyrektywa rady 92/43/EWG w/s ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*, art. 5. [<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:PL:PDF>, dostęp: 10.04.2017].

Wskaźnik urbanizacji jest bardzo wysoki, wynosząc 94% (średnia dla woj. śląskiego: 78%, dla Polski: 60% - w 2016 r.). Odsetek ludności miejskiej na obszarze objętym wnioskiem wynosi 93,4% (2,13 mln z 2,28 mln mieszkańców).

Migracje stałe ludności między gminami objętymi wnioskiem odzwierciedlają istotne powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Natężenie migracji jest wysokie: na poziomie 6,4 osób na 1000 mieszkańców. Największe potoki migrantów odnotowano między Katowicami i Chorzowem (586 osób), Sosnowcem i Dąbrową Górniczą (550 osób), Katowicami i Siemianowicami Śląskimi (384 osób), Gliwicami i Zabrzem (361 osób), Chorzowem i Rudą Śląską (358 osób) oraz Katowicami i Sosnowcem (285 osób)¹³.

Zmiany miejsca zamieszkania są pochodną innych powiązań funkcjonalnych (rynek pracy, edukacja), jak również wyrażają potrzebę poprawy warunków bytowych. Świadczy to też o odbiorze tutejszego rynku mieszkaniowego jako jednolitego systemu.

Opis układu osadniczego i przestrzennego z uwzględnieniem więzi gospodarczych, społecznych i kulturowych

Układ osadniczy i przestrzenny:

W obszarze objętym wnioskiem wyróżnia się dwie zróżnicowane, lecz wzajemnie komplementarne strefy: rdzeń i obszar metropolitalny, tzw. strefa zewnętrzna (Rys. 3 oraz Tabela 1):

- rdzeń: złożony: z 13 miast na prawach powiatu, największych pod względem liczby ludności i hierarchii pełnionych funkcji miejskich, obejmujący: Katowice, Sosnowiec, Gliwice, Zabrze, Bytom, Rudę Śląską, Tychy, Dąbrowę Górniczą, Chorzów, Mysłowice, Siemianowice Śląskie, Piekary Śląskie, Świętochłowice; to silnie zurbanizowany, wielośrodkowy zespół miejski, bez wyraźnie zauważalnych granic administracyjnych, usytuowany centralnie w obszarze objętym wnioskiem, o zbliżonych historycznych uwarunkowaniach rozwojowych, związanych z postępującym od XIX w. procesem industrializacji, skutkującym silną urbanizacją i migracjami. Obecnie obszar ten ma charakter postindustrialny, który w skutek transformacji społeczno-gospodarczej uległ przekształceniu z tradycyjnego obszaru przemysłowego (opartego na przemyśle ciężkim) w poprzemysłowy (z rozwiniętym sektorem usług, w tym usług wyższego rzędu

¹³ Ocena kondycji ekonomicznej osób fizycznych i podmiotów gospodarczych w kontekście dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego miast Górnośląskiego Związku Metropolitalnego, 2014, Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych sp. z o.o. – sp. k., Łódź, s. 50 - 53.

o randze regionalnej i krajowej). Działa tu ponad 3 300 instytucji wyższego rzędu, z czego najwięcej w Katowicach, Gliwicach, Sosnowcu i Tychach. Obszar ten wykazuje możliwości dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych¹⁴ z uwagi na wysoką gęstością zaludnienia oraz duży potencjał społeczno-demograficzny i przestrzenny, a jego policentryczność jest atutem nowej struktury metropolitalnej, mogąc prowadzić do specjalizacji funkcjonalnej,

– obszar metropolitalny (strefa zewnętrzna): złożona z 28 gmin o zróżnicowanym statusie administracyjnym, bezpośrednio lub pośrednio graniczących z rdzeniem związku metropolitalnego, w tym:

- ✓ 13 gmin miejskich: Będzin, Bieruń, Czeladź, Imielin, Knurów, Lędziny, Łaziska Górne, Mikołów, Pyskowice, Radzionków, Sławków, Tarnowskie Góry, Wojkowice,
- ✓ 2 gminy miejsko-wiejskie: Siewierz, Sośnicowice,
- ✓ 13 gmin wiejskich: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowice, Kobiór, Mierzęcice, Ożarowice, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Świerklaniec, Wiry, Zbrosławice.

Obszar ten historycznie nie był objęty procesem industrializacji, a obecnie cechuje się: niższym stopniem zurbanizowania, większym udziałem terenów otwartych, bardziej ekstensywną zabudową z przeważającą funkcją mieszkaniową, w tym jednorodzinną, zmianą struktury zatrudnienia w kierunku zawodów pozarolniczych. Niemal cały obszar leży w zasięgu izochrony czasu dojazdu do Katowic w ciągu 1 godz. publicznym środkiem transportu lub w odległości do 30 km od centrum Katowic.

¹⁴ Zuzañska-Żyśko, E., *Procesy metropolizacji. Teoria i praktyka*, PWN, Warszawa 2016, s. 304-309.

Rys. 3: Rdzeń i strefa zewnętrzna (obszar metropolitalny) związku metropolitalnego

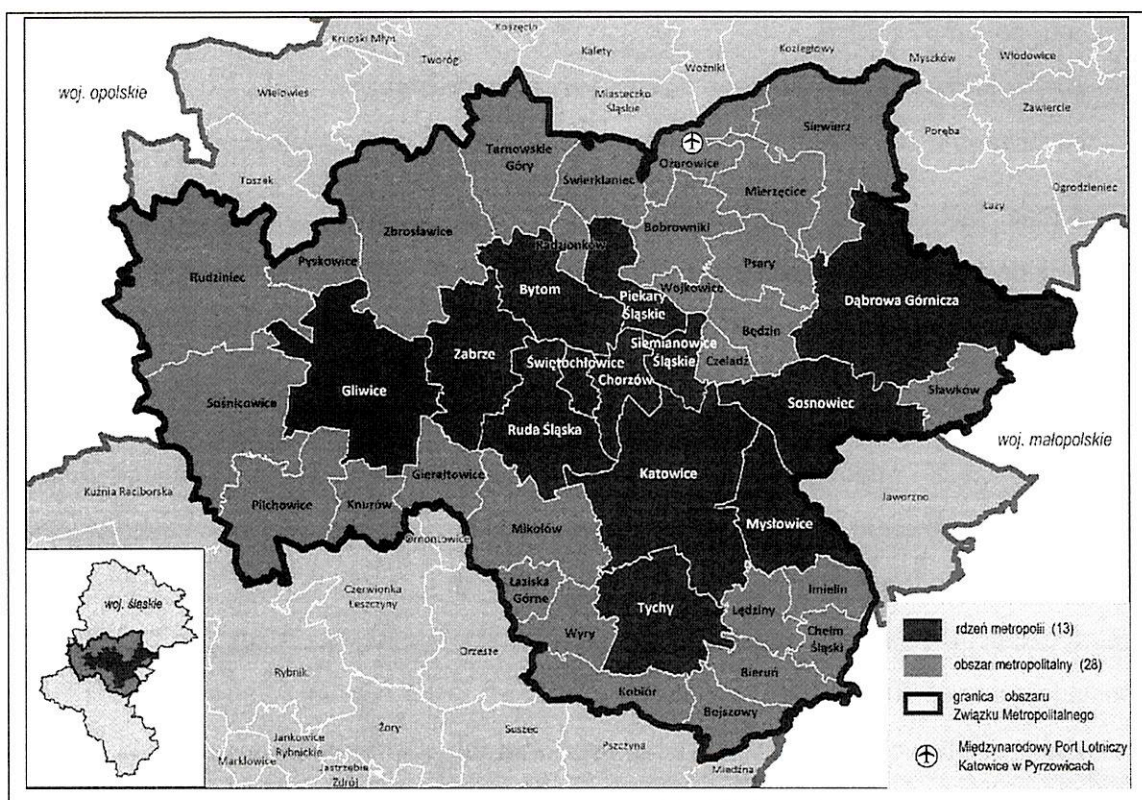

Tabela 1: Podstawowe dane nt. struktury układu osadniczego związku metropolitalnego

Wyszczególnienie	Rdzeń		obszar metropolitalny (strefa zewnętrzna)	związek metropolitalny razem
	ogółem	w tym Katowice		
Liczba gmin	13	1	28	41
miejskie	13	1	13	26
miejsko-wiejskie	-	-	2	2
wiejskie	-	-	13	13
Liczba ludności ogółem [osoby]	1 783 855	299 012	495 705	2 279 560
Powierzchnia [km ²]	1 065	165	1 488	2 553
Gęstość zaludnienia [osoby/km ²]	1 675	1 816	333	893

wg danych GUS, 30.06.2016 r.

Więzi gospodarcze:

Obszar objęty wnioskiem cechuje duży potencjał gospodarczy o różnych formach organizacyjno-prawnych, obejmujących wszystkie sekcje PKD (Polska Klasyfikacja Działalności). Tworzy go 245,8 tys. podmiotów¹⁵, z czego 27,8 tys. to spółki z o.o., a 927

¹⁵ Dane bazy REGON, stan na marzec 2017 r. – GUS. www.stat.gov.pl. [dostęp: 20.04.2017]

to spółki akcyjne, spośród których 36 notowanych na GPW w Warszawie¹⁶. Ich wartość rynkowa to ponad 37 mld zł.

Rangę gospodarczą obszaru objętego wnioskiem potwierdza m.in.:

- udział firm na liście największych w kraju (w pierwszej 100 znajduje się 5 z nich¹⁷),
- zaliczanie firm z obszaru związku do najbardziej innowacyjnych czy też mających największy udział w poziomie eksportu¹⁸, czyli generujących szereg powiązań kooperacyjnych i oddziałujących na regionalny i krajowy rynek pracy,
- rynek pracy obejmujący 1,11 mln miejsc pracy, z czego 275 tys. przypada na Katowice¹⁹,
- znaczne różnice między rynkami pracy poszczególnych miast, wykazujące odmienne struktury zatrudnienia, co tworzy stabilną bazę ekonomiczną z wyraźnie zaakcentowanym potencjałem egzogenicznym, decydującym o sile oddziaływania na otoczenie. Przykładowo takie ośrodki jak: Będzin, Wojkowice, Chorzów czy Ożarówice posiadają ponad 70% miejsc pracy w usługach, a z kolei Bieruń, Łaziska Górne i Łędziny to miasta, w których ponad 60% pracujących znajduje zatrudnienie w przemyśle²⁰,
- duże znaczenie poszczególnych rynków pracy jako ośrodków węzłowych, potwierdzone wyjątkowo wysoką wartością ilorazu liczby przyjeżdżających do wyjeżdżających w danej gminie; w 2006 r. wynosił odpowiednio: dla Katowic - 8,73; Gliwic- 2,75; Tarnowskich Gór - 1,51 i Dąbrowy Górniczej -1,16 (wartość ilorazu powyżej „1” oznacza, że dany rynek pracy jest przyciągający).

Silne powiązania gospodarcze bezpośrednio wyraża znaczna skala dojazdów do pracy (Rys.4). W granicach gmin objętych wnioskiem dojazdy te wynoszą łącznie prawie 180 tys. osób dziennie, z czego najwięcej odbywa się do Katowic (w 2011 r. dojeżdżało tam ponad 122 tys. osób, z czego 112 tys. z obszaru woj. śląskiego). Fala dojazdów jest też wysoka w przypadku takich miast jak: Gliwice (28 tys.), Dąbrowa Górnicza (17 tys.), Sosnowiec (15 tys.) czy Tychy (15 tys.)²¹.

¹⁶ www.gpw.pl, [dostęp: 20.04.2017 r.]

¹⁷ *Lista 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów*. „Rzeczpospolita”, 15.10.2015 r.

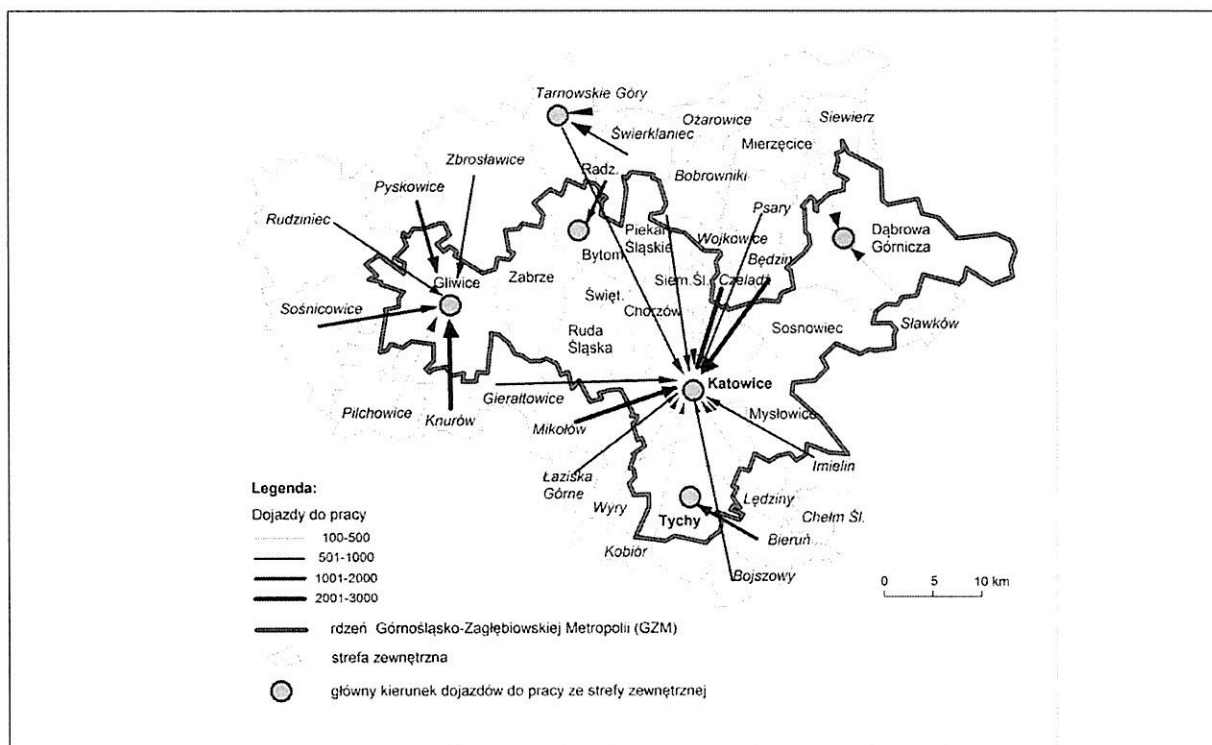
¹⁸ Tamże.

¹⁹ Kłosowski, F., Pytel, S., Runge, A., Sitek, S., Zuzanska-Żyśko, E., *Rynek pracy w subregionie centralnym województwa śląskiego*. Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Sosnowiec 2013, s. 138-139.

²⁰ Sitek S., Runge, J., Kłosowski, F., Runge, A., Petryszyn J., Pytel, S., Spórna T., Kurpanik, M., Zuzanska-Żyśko, E., *Spółeczno-gospodarcze i przestrzenne kierunki zmian regionalnego oraz lokalnych rynków pracy województwa śląskiego*. Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Sosnowiec 2013, s. 152.

²¹ Por. *Dojazdy do pracy w województwie śląskim w 2011 roku*, 2015. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, s. 11-12; patrz też: Kłosowski, F., Pytel, S., Runge, A., Sitek, S., Zuzanska-Żyśko E., 2013, *Rynek pracy w subregionie centralnym województwa śląskiego*. Wydział Nauk o Ziemi, Sosnowiec, s. 144-145.

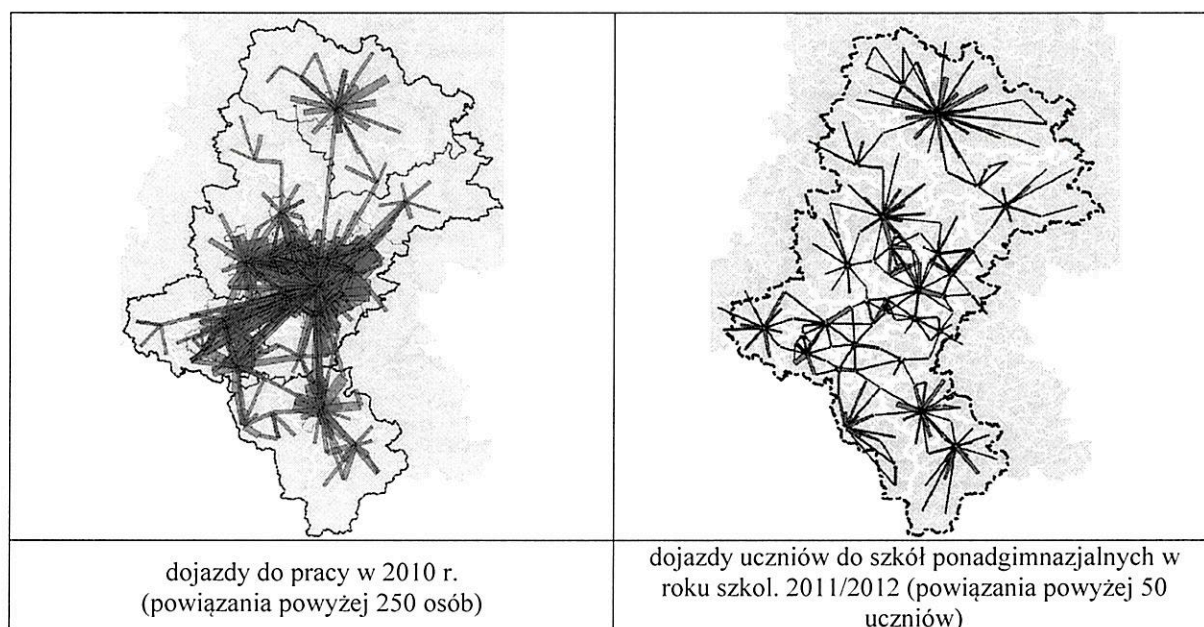
Rys. 4: Dojazdy do pracy ze strefy zewnętrznej do rdzenia związku metropolitalnego

Źródło: E. Zuzńska-Żyśko, opracowanie Wnioskodawcy, na podstawie danych GUS za 2011 r.

Intensywność codziennego przemieszczania się pomiędzy różnymi gminami obszaru graficznie obrazują dane nt. dojazdów do pracy i dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych w woj. śląskim (Rys. 5). Wskazują one na największe ciężenia dojazdów do centralnej części województwa. Do szkół poza gminą zamieszkania dojeżdża w sumie ponad 54 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych w województwie śląskim (tj. ponad 22% ogółu uczniów), w tym najwięcej na trasie z Sosnowca do Dąbrowy Górniczej (651).

Rys. 5: Koncentracja codziennych dojazdów w woj. śląskim (2010 i 2011)

Źródło: Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze województwa śląskiego. [w: Analizy RCAS 1/2012, Regionalne Centrum Analiz Strategicznych Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, s. 29].

Na obszarze objętym wnioskiem działa 15 powiatowych urzędów pracy i Wojewódzki Urząd Pracy. Potencjał kadrowy tych instytucji można wykorzystać w celu realizacji wspólnych projektów na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Tworzenie związku metropolitalnego nawiązuje do formowania regionów ekonomicznych, wyróżniających się kompleksowością oraz specjalizacją. Pierwszy efekt jest osiągnięty w wyniku addytywności potencjałów, poszerzających wachlarz dostępnych usług, uwzględniających proporcje działalności endogenicznej i egzogenicznej, a drugi będzie następstwem przyjęcia określonych funkcji, przez co poszczególne ośrodki mogą specjalizować się oferując wyższej jakości działania.

Więzi społeczne i kulturowe:

W obszarze objętym wnioskiem występują silne więzi społeczne i kulturowe między mieszkańcami. Wynikają one zarówno z aspektów funkcjonalno-przestrzennych, jak i aksjonormatywnych.

Pod względem funkcjonalno-przestrzennym w obszarze objętym wnioskiem występują gminy przynależne do Górnego Śląska (ok. 80% obszaru), jak i do Zagłębia Dąbrowskiego

(ok. 20 % obszaru), czyli z dwóch regionów kulturowych, podkreślających swą odrębność i tożsamość. Jednak różnice te znacznie częściej postrzegane są przez samych mieszkańców jako relacje o charakterze żartobliwym niż realny problem²². Podstawowymi elementami łączącymi mieszkańców obszaru przyszłego związku są:

- dziedzictwo przemysłowe²³: jego eksponowanie poprzez utworzenie i promowanie Szlaku Zabytków Techniki i coroczny festiwal „Industriada” pozwala na tworzenie nowych płaszczyzn relacji między mieszkańcami z różnych obszarów kulturowych,
- zwarty układ przestrzenny oraz zróżnicowany stopień nasycenia obiektami użyteczności publicznej i komercyjnymi obiektami usługowymi, z ich koncentracją w części centralnej, co wpływa na mobilność mieszkańców i łatwość przemieszczania się między gminami; to z kolei sprzyja swobodzie zamieszkiwania w innej gminie niż miejsce pracy lub nauki.

Pod względem aksjonormatywnym badania socjologiczne prowadzone w niektórych gminach objętych wnioskiem prowadzą do takich wniosków jak:

- istnienie swoistej wspólnoty *wartości podstawowych* tj. nadających sens życiu mieszkańców tego obszaru,
- występujące różnice kulturowe między poszczególnymi gminami współcześnie mają charakter drugorzędny – nie rzutują istotnie na powstawanie i utrzymywanie się podziałów społecznych, a jedynie wzbogacają kulturę obszaru metropolitalnego,
- uznawanie i respektowanie analogicznych norm i wartości kulturowych utrzymuje jednolite uniwersum aksjologiczne, co determinuje wysoki poziom integracji i silne związki pomiędzy społecznościami funkcjonującymi w obszarze metropolitalnym,
- tym co łączy mieszkańców obszaru objętego wnioskiem jest stosunkowo silna identyfikacja, zarówno z własną miejscowością, ale też z regionem (jak pokazały badania z 2003 r., region niekoniecznie rozumiany jest jako obszar administracyjny, ale jako miejsce zamieszkania czy teren zarządzany przez wspólnotę²⁴); takie dane pokazują,

²² Gawroński, G. i in., 2010, *Metropolia w świetle opinii mieszkańców Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Raport z badań*, w: *Idea a społeczne oczekiwania wobec projektu utworzenia śląsko-zagłębiowskiej metropolii*, red. Pyka, R., Urząd Miasta Katowice, RSS MSNP UŚ, Katowice, s.84.

²³ Tamże, s. 79.

²⁴ Pawlica, B., Zarębska-Mazan, A., *Mieszkańcy województwa śląskiego o swoich związkach z nowym województwem, w: Razem i osobno. Społeczności regionalne wobec skutków reformy administracyjnej z 1999 roku. Przypadek Bielska-Białej, Częstochowy, Katowic, Opola*, red. Szczepański, M.S., Geisler, R., Pawlica, B., Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy-Częstochowa 2004, s. 71.

że potencjalnie *regionem* może stać się także obszar metropolitalny, a związek z nim oraz jego mieszkańcami może z czasem być coraz mocniejszy,

- istnienie szeregu analogii i podobieństw między badanymi społecznościami funkcjonującymi w obszarze metropolitalnym; można wnioskować o wysokim poziomie integracji i dość dużej homogeniczności kulturowej gmin objętych wnioskiem, co przekłada się na wzmacnianie relacji interpersonalnych i więzi społecznych łączących członków poszczególnych społeczności. Dowodzi to braku istnienia barier społecznych, a tym samym wskazuje na bliskość w wymiarze kulturowym.

Dodatkowo, badania²⁵ prowadzone na potrzeby stworzenia socjologicznych portretów mieszkańców Katowic i Sosnowca, czyli miast stanowiących „stolice” dwóch regionów kulturowych (Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego), pokazują iż fundamentalne wartości badanych mieszkańców obu miast są zbieżne, tzn. zdecydowanie priorytetem jest rodzina, praca, przyjaciele i dostatnie życie. Analogiczne są wyniki badań prowadzone w gminie Wryy (leżącej w strefie zewnętrznej)²⁶.

Dane statystyczne dotyczące liczby ludności i powierzchni związku metropolitalnego

Dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące liczby ludności i powierzchni związku metropolitalnego - zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 3 ustawy - zawarte są w tabeli 2.

Tabela 2: Dane statyczne dot. liczby ludności i powierzchni związku metropolitalnego

Lp.	Nazwa gminy	Obszar [km ²]	Liczba mieszkańców	Ludność na 1 km ²
1	Będzin	37	57 761	1 546
2	Bieruń	40	19 575	483
3	Bobrowniki	52	11 905	231
4	Bojszowy	35	7 630	220
5	Bytom	69	170 059	2 449
6	Chełm Śląski	23	6 144	263
7	Chorzów	33	109 541	3 295
8	Czeladź	16	32 225	1 967

²⁵ Kasperek, A., 2012. *Praca i wzory konsumpcji*, w: Katowice. Środowisko, dzieje, kultura, język i społeczeństwo, red. Barciak, A., Chojecka, E., Fertacz, S., Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 503 i Kijonka, J., *Praca i wzory konsumpcji*, w: Sosnowiec. Obraz miasta i jego dzieje, red. Barciak, A., Jankowski, A. T., Muzeum w Sosnowcu, Sosnowiec 2016, s. 568.

²⁶ Swadźba, U., 2012. *Wartości - pracy, rodziny i religii – ciągłość i zmiana. Socjologiczne studium społeczności śląskich*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 212.

Lp.	Nazwa gminy	Obszar [km ²]	Liczba mieszkańców	Ludność na 1 km ²
9	Dąbrowa Górnicza	189	122 451	649
10	Gierałtów	38	11 834	311
11	Gliwice	134	182 969	1 367
12	Imielin	28	8 888	318
13	Katowice	165	299 012	1 816
14	Knurów	34	38 685	1 139
15	Kobiór	48	4 905	102
16	Łędziny	32	16 807	531
17	Łaziska Górne	20	22 418	1 117
18	Mierzęcice	49	7 632	154
19	Mikołów	79	40 027	505
20	Mysłowice	66	74 711	1 139
21	Ożarów	46	5 714	125
22	Piekary Śląskie	40	56 126	1 404
23	Pilchowice	70	11 618	166
24	Psary	46	11 939	259
25	Pyskowice	31	18 418	596
26	Radzionków	13	16 965	1 285
27	Ruda Śląska	78	139 412	1 794
28	Rudziniec	159	10 638	67
29	Siemianowice Śląskie	25	68 011	2 667
30	Siewierz	114	12 323	108
31	Sławków	37	7 092	193
32	Sosnowiec	91	206 516	2 268
33	Sośnicowice	116	8 742	75
34	Świerklaniec	45	11 888	266
35	Świętochłowice	13	50 750	3 813
36	Tarnowskie Góry	84	61 099	730
37	Tychy	82	128 415	1 570
38	Wojkowice	13	9 078	710
39	Wyry	35	7 876	227
40	Zabrze	80	175 882	2 188
41	Zbrosławice	148	15 879	107
RAZEM		2 553	2 279 560	893

Źródło: Opracowanie Wnioskodawcy: na podstawie danych GUS, stan na 30.06.2016 r.

Zakłada się, iż projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2017 r

Opracowana regulacja będzie miała wpływ na dochody i wydatki budżetu państwa oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, generalną sytuację i rozwój regionalny i rynek pracy.

Przedmiot projektowanych regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji, o której mowa w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Nie zachodzi również konieczność przedkładania projektu rozporządzenia instytucjom i organom Unii Europejskiej lub Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz na podstawie § 52 *uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1006 i 1204) w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

<p>Nazwa projektu</p> <p>Projekt rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące</p> <p>Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu</p> <p>Sebastian Chwałek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu</p> <p>Grzegorz Ziomek, Dyrektor Departamentu Administracji Publicznej MSWiA, tel. 22 315 21 00</p>	<p>Data sporządzenia</p> <p>2017-06-01</p> <p>Źródło</p> <p>Upoważnienie ustawowe</p> <p>Art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. poz. 730)</p> <p>Nr w Wykazie:</p> <p>Oczekuje na ujęcie w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. poz. 730) (art. 4 ust. 1 pkt 1). Wydając przedmiotowe rozporządzenie Rada Ministrów powinna mieć na względzie istniejące formy współpracy gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego, powiązania funkcjonalne i zaawansowanie procesów urbanizacyjnych oraz układ osadniczy i przestrzenny uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W wyniku wydania przedmiotowego rozporządzenia w województwie śląskim utworzony zostanie związek metropolitalny, zostaną ustalone jego: nazwa, siedziba władz, obszar oraz granice. Zgodnie z ustawą (art. 1 ust. 2) związek metropolitalny będzie, posiadającym osobowość prawną zrzeszeniem gmin województwa śląskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 2 000 000 mieszkańców. Zadania związku nakierowane będą na rozwój społeczno-gospodarczy związku, rozwój transportu i jego koordynację oraz planowanie przestrzenne.

Zakłada się, że powstanie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii pozwoli m.in. na:

- efektywne zarządzanie z perspektywy ponadlokalnej,
- integrację gmin i skupienie aktywności na kluczowych problemach regionu,
- stworzenie ośrodka metropolitalnego mogącego skutecznie konkurować z aglomeracjami europejskimi i stanowiącego silny ośrodek wzrostu,
- rozbudowę i pełniejsze wykorzystanie potencjału regionu wynikającego z położenia na styku europejskich korytarzy transportowych,
- synchronizację i optymalizację działań z wykorzystaniem dobrych praktyk poszczególnych gmin oraz efektu synergii;
- wsparcie rozwoju nowych gałęzi i rozwój oparty o technologie i innowacje: procesowe, organizacyjne, społeczne i technologiczne,
- całościowe zarządzanie zrównoważonym rozwojem, uwzględniające wymiar ekonomiczny, społeczno-kulturowy i ekologiczny,
- racjonalne planowanie przestrzenne pozwalające na optymalizację i unikanie multiplikowania funkcji,
- dynamizację procesów gospodarczych i reindustrializację regionu,
- zwiększenie nakładów na inwestycje infrastrukturalne i liniowe,
- zapewnienie ciągłości ponadlokalnych systemów przyrodniczych,
- powstrzymanie i odwrócenie niekorzystnych zjawisk demograficznych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projektowany akt normatywny odnosi się do rozwiązań ustrojowych, które są specyficzne dla form współpracy jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Z tego względu nie jest zasadne przedstawienie informacji na temat sposobu ich wprowadzenia w innych państwach.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Gminy, związki jednostek samorządu terytorialnego, samorządowe jednostki organizacyjne na obszarze województwa śląskiego	41 gmin w tym 13 miast na prawach powiatu, 13 gmin o statusie miasta oraz 15 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, 3 związki międzygminne, 2 stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz 2 samorządowe jednostki organizacyjne.	Wniosek Rady Miasta Katowice	Utworzenie związku metropolitalnego

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Przedmiotowy projekt rozporządzenia został sporządzony na podstawie wniosku Rady Miasta Katowice, który został przyjęty w formie uchwały z dnia 29 maja 2017 r. Nr XLII/799/17.

Wniosek Rady Miasta Katowice, dotyczący utworzenia związku metropolitalnego został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewodę Śląskiego. Pozytywną opinię w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego przedstawił Sejmik Województwa Śląskiego oraz wszystkich 41 gmin mających znajdować się w granicach związku (100%). Dla skutecznego utworzenia związku metropolitalnego wymagana jest akceptacja co najmniej 70% tych gmin (art. 7 ust. 4 ustawy).

We wszystkich gminach, mających znajdować się w granicach związku metropolitalnego przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami w sprawie wejścia gminy w jego skład. Trwały one w okresie od 11 kwietnia do 11 maja 2017 r. – w każdej z gmin minimum 2 tygodnie (termin rozpoczęcia był różny: od 11 do 28 kwietnia). Formy wyrażenia opinii były zróżnicowane: listowna, mailowa, poprzez specjalne skrzynki w urzędach gmin, domach kultury, bibliotekach itp., a także w niektórych gminach elektronicznie poprzez strony internetowe albo z udziałem ankierów.

Wyniki konsultacji z mieszkańcami szczegółowo przedstawione są w poniższym zestawieniu.

- łączna liczba osób, które wzięły udział w konsultacjach: 12 487 (100%), w tym liczba głosów ważnych: 11 799,
- łączna liczba oddanych ważnych głosów popierających („tak”): 10 907 (92%),
- łączna liczba oddanych ważnych głosów przeciwnych („nie”): 892 (8%),
- łączna liczba oddanych głosów nieważnych: 688 (6%).

W ramach konsultacji publicznych projekt rozporządzenia został przekazany Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego a w jej ramach wszystkim organizacjom reprezentującym stronę samorządową w tym Związkowi Miast Polskich, Unii Metropolii Polskich, Związkowi Powiatów Polskich.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz na podstawie § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1006 i 1204) w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2017r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian (w mln.)										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	- 11	-289	-307	-325	-344	-364	-386	-409	-434	-460	-3329

JST												
Związek metropolitalny w województwie śląskim	11	289	307	325	344	364	386	409	434	460		3329
Wydatki ogółem	6	29	31	33	35	37	39	41	43	46		340
Budżet państwa												
JST	6	29	31	33	35	37	39	41	43	46		340
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa	-11	-289	-307	-325	-344	-364	-386	-409	-434	-460		-3329
JST	-6	-29	-31	-33	-35	-37	-39	-41	-43	-46		-340
Związek metropolitalny w województwie śląskim	17	318	338	358	379	401	425	450	477	506		3669

Zróżła finansowania	PIT											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana będzie miała wpływ na sektor finansów publicznych w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Dochodem związku będzie 5% udział w podatku PIT. W roku w którym utworzono związek metropolitalny udział w PIT będzie wynosić 0,2%. W efekcie odpowiedniemu zmniejszeniu ulegnie strona dochodowa budżetu państwa. Dochodem związku będą również składki gmin w wysokości 0,1% udziału w PIT w roku w którym utworzono związek i 0,5% udziału w PIT w latach następnych. Do szacowania potencjalnych skutków dla budżetu Państwa przyjęto, że związek metropolitalny może liczyć od 14 do 29 gmin. Ze względu na fakt, że dochodem związku metropolitalnego będzie udział w PIT uwzględniono roczny wzrost w przybliżeniu 6% co odpowiada średniemu wzrostowi dochodów z PIT od 2010 r. Przyjęto, że w warunkach dla roku 2017, 5% udział w PIT dla związku wynosi 289 mln.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodziny, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-	-	-	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		-	-	-	-	-	-	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-	-	-	-	-	-		
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa					-			
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw					-			
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe					-			
Niemierzalne	-		-						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie projektowanych regulacji nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	nie dotyczy	
Komentarz: nie dotyczy		
9. Wpływ na rynek pracy		
Wejście w życie projektowanych regulacji nie będzie miało wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Termin wejścia w życie rozporządzenia proponuje się ustalić na dzień 1 lipca 2017 r.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Mając na uwadze zakres przedmiotowy projektowanej regulacji, należy wskazać, że przepisy ustawy nie wymagają oceny efektywności oraz skuteczności ich obowiązywania.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
-		